

Smørmarkederne i Cork og Kjøbenhavn.

Foredrag i det kgl. Landh.-Selskab d. 17. Februar 1887.

Af Grosserer Poul Rützou.

Det kgl. Landhusholdnings-Selskabs Præsidium har paa en Maade foranlediget dette Foredrag, om jeg tør benævne efterstaaende Meddelelser saaledes, thi det opfordrede mig til, paa en Forretningsreise til England sidste Efteraar, at gjøre en Afstikker til Cork, og naar jeg til nogle Meddelelser om dette Marked føjer nogle Meddelelser om Kjøbenhavns, saa indbefatter dette alt, hvad jeg har at byde. — Det er et Referat, en Skildring, hvori ikke maa sees noget Forsøg fra min Side paa, at ville føre corkske, endsige irske Tilstande over paa os; nej, hvad jeg vil, er at se Kjøbenhavns Marked i Belysning af Corks, og dette lader sig saa meget lettere gjøre, som Corks Smørmarked ligesom Kjøbenhavns arbejder med den engelske Forsyning for Øje.

D'Hrr. kjende jo allerede lidt til Corks Marked, i alt Fald fra en lille Beskrivelse i »Ugeskrift for Landmænd« I. B. 1876, S. 515, og d'Hrr. kjende jo af egen Erfaring meget til Kjøbenhavns Marked, men jeg trøster mig med, at det Seete 'afhænger af de Øjne, hvormed der sees, og at enhver Sag kan sees fra forskjellige Sider. — Sidste Efteraar i Slutningen af Oktober var Irland, politisk taget, ligesom begyndt at falde lidt til Ro;

Smørret var kommet paa Dagsordenen, idet man gik ud fra, at kunde man faa Irrerne til at optage deres gamle Hoved-Industri, kunde man faa dem til at lave godt Smør istedetfor at gjøre slemme Spektakler, saa kunde Smørret blive et mægtigt Middel til Irlands Igjenfødselse, ligesom en Lynafleder for det politiske Tordenvejr. — Smørret havde altsaa faaet en politisk Betydning som et Middel til en Forbedring af de irske Landboforhold ved at bringe Ro og Fred, hvor der nu var Kiv og Strid. — Nogle Stemmer ansaa Irrerne for uforbederlige og ønskede Øen nedsænket en Dagstid i Havet, for at den derefter kunde blive beboet af Danskere, men det store engelske Publikum optog Sagen med Alvor, og man kunde derfor vanskelig tage en Avis i Haanden, uden at den indeholdt et eller andet om Smør. — Enkelte Forfattere gik endog meget grundig tilværks; de gik tilbage til Abrahams Tid, for at bevise, hvilken kulturhistorisk Betydning, Smørret alt dengang havde. — Man oversatte fra Bibelen 1. Mosebog, 18. Cap. 8. Vers: »Saa tog Abraham Smør og Mælk og Kalven, han havde tilberedt«; eller fra Dommernes Bog 5. Cap. 25. Vers: »Smør hun rakte ham i kostbare Skaale«; eller fra Salomons Ordsprog 30. Cap. 33. Vers: »Sandelig den, der kjærner Mælk, faaer Smør derudaf.« —

Den danske Generalkonsul, til hvem jeg havde Anbefalingsbrev fra Præsidiet, henlede min Opmærksomhed paa en Artikel i »St. James Gazette«. Artiklen indeholdt stærke Beklagelser over, at det var gaaet tilbage med Irlands Hovedindustri. Irlands Smør havde tidligere andraget en aarlig Værdi af sex Millioner Pund Sterling, men var nu blevet overfløjet af fremmed Smør. Medens Forholdet endnu i 1848 var 379,000 Fstgr.*) irsk mod 576,000 Fstgr. fremmed, saa var Forholdet nu mindre for det irske Smørs Vedkommende, hvorimod de fremmede Tilførsler udgjorde 2 Millioner Fustager, og undersøgte

---

*) à 80 Pd. Engl. pr. Fstge = 121,821 danske Tdr.

man Priserne, saa stillede Forholdene sig ligesaa ugunstig; thi imedens Gjennemsnitsværdien af dansk ansattes til £ 6.10 pr. Ctwt., af tysk £ 6, af fransk £ 5.12, saa var Gjennemsnitsværdien af irsk næppe £ 5 pr. Ctwt. —; og idet man gik ud fra hvad vi Danske præsterede, saa kalkulerede man meget rigtigt, at Irland bortkastede Masser af Pund Sterling ved mangelfuld Kvalitet af det producerede Smør. Nægtes kan det ikke, at hvis den Dag kommer, da Irlænderne bedre benytte deres grønne Enge til at græsse Køer og disses Mælk til at lave godt Smør, saa vil det blive en mægtig Konkurrent for os, men endnu er der jo ingen Fare for at vore danske Interesser kunne tage Skade fra den Kant. —

Corks Smørmarked skal være et af de ældste i Verden og danner ogsaa i den Henseende en Modsætning til Kjøbenhavns, som vel tør kaldes et af de yngste; — og er Kjøbenhavns et af de mindst organiserede, saa er Corks et af de mest organiserede. — Corks Smørmarkeds Betydning strækker sig mange Hundrede Aar tilbage i Tiden. — Er end det irske Smør nu i Kvalitet overfløjet af andre Landes Smør, og rejser der sig end nu og da andre konkurrerende Markeder, saaledes f. Ex. i Tipperary, saa vedbliver dog Corks Smørmarked paa Sydspidsen af den græsgrønne Ø at hævde sin Stilling, og Grunden dertil turde være at søge i, at det i Retning af Organisation er noget enestaaende. — Corks Smørnotering er endnu den Dag idag en betydningsfuld Faktor i Smørværdiernes Ansættelse, og er, naar alt kommer til alt, ogsaa en Regulator for os Danske. — Irlands Smørudførsel er endnu den Dag idag ligesaa stor og større end hele Danmarks; alene Cork faaer for sit Vedkommende om Sommeren tilført 300 Fustager daglig, som om Vinteren synker ned til 100 Fustager om Dagen, altsaa en let forklarlig Aarsag til at vore Priser hidtil have været højere om Vinteren end om Sommeren.

Corks Smørmarked har, som allerede bemærket, en gammel Historie, men fra 1770 foreligger der nøjagtige

statistiske Meddelelser om Prisernes Gang og om Tilførslernes Mængde og Klassificering. I Aaret 1770 traadte nemlig nogle Mænd sammen fra By og Land og byggede en Smørhalle, og med dette Aar begyndte saaledes Corks smørhistoriske Tid. — Smørhallen, der kan sammenlignes med Jernbanehallen i Kjøbenhavn, blev, som det hedder i Beretningen, bygget i Skyggen af Shandows Kirketaarn og under Lyden af dens Klokker. Den ligger paa Toppen af en høj Bakke med en henrivende Udsigt paa et Punkt, hvor Byen dengang havde sin Hovedtilførsel. — I Tidernes Løb er Smørmarkedet kommet til at ligge fjernere fra Jernbanen end ønskeligt, ligesom Smørhallens Beliggenhed paa en høj Bakke besværliggjør Transporten, men desuagtet er denne Smørhalle vedbleven at være Hovedafsætningsstedet for Irlands Smør. Det er ikke ganske ringe Kvantæ, som her ere blevne omsatte, og de statistiske Fortegnelser over de tilbagelagte 120 Aar ere ret interessante og for Irlands Vedkommende betegnende for Forholdenes Gang i Landet.

Jeg modtog en nøjagtig Fortegnelse over Tilførslerne i de tilbagelagte 120 Aar og skal meddele nogle af Tallene:

I 1770	tilførtes	Markedet	105,509	Fustager,
i 1780	—	—	241,243	—
i 1790	—	—	196,459	—
i 1800	—	—	183,249	—
i 1810	—	—	230,647	—
i 1820	—	—	306,670	—
i 1830	—	—	277,947	—
i 1840	—	—	236,033	—
i 1850	—	—	342,259	—
i 1860	—	—	416,212	—
i 1870	—	—	410,952	—
i 1885	—	—	314,981	—

men nu ventedes en yderligere Tilbagegang, da alene Corks nærmeste Opland antages at have 40,000 Køer færre end tidligere, da de vare medgaaede til at udrede Afgifter.

I det Hele taget afgiver Corkmarkedets hundreedaarige statistiske Optegnelser sikkerlig mærkelige og interessante Oplysninger om et stort Landskabs aftagende og tiltagende Lykke og Velstand.

Markedet afholdes hver Søndag, er aabent til alle Tider og fremviser navnlig om Formiddagen en betydelig Bevægelse og Virksomhed.

Bestemmelserne for Markedet ere indkorporerede ved en speciel Parlaments-Act. og have saaledes faaet retslig Gyldighed. Lovene indholde 44 Paragrafer med Regler for Sammensætningen af det ledende Udvalg, med Regler for Inspektors eller Smørundersøgerne, eller som vi vilde kalde dem, for Smørdommerne og deres Arbejde, strænge Bøder og Straffe for Smørrets Forfalskning, dets Overfyldning med Vand, Bøder for overvægtige Træer, Bestemmelser for Smørrets Klassificering, Officianernes Ansættelse og Pligter, Markedsomkostningerne for Smørret og saa fremdeles.

Det ledende Udvalg bestaaer af 21 Medlemmer, 6 valgte af den almindelige Jurykomité, 3 af Byens Borgerrepræsentation, — om hvilke sidste den Bestemmelse gjælder, at de ikke maa være interesserede i den egentlige Smørafsætning, men skulle være tagne fra andre Livsstillinger —, 6 valgte af Exportørerne og 6 af Landmændenes Kommissionærer. — Disse 21 Mænd antage Funktionærer, som foruden en Mængde Commis'er og Haandlangere, bestaa af en Superintendent, hvis Stilling nærmest svarer til en Direktørs, og endelig af 5 Inspektører. — Paa disse 5 Inspektører er det, at Hovedarbejdet hviler; de skulle nemlig undersøge og bedømme alt det indkomne Smør, afsige Kjendelse om dets gode Egenskaber og dets Mangler, og ved et tydeligt Mærke*), som brændes ind i Fustagerne, klassificere Smørret.

Inspektørerne ere Mænd, som fra tidligere Livsstillinger maa antages at besidde fortrinlige Egenskaber til

---

*) Tallet 13, som vrides paa alle Leder og Kanter.

Bedømmelsen af Smør, dets Smag og Lugt, dets Forarbejdelse og dets Anvendelse. — Inspektørerne ere lønnede godt, efter vore Forhold endog højt, nemlig med £ 6 om Ugen; de maa saaledes antages at være uimodtagelige for Paavirkninger, noget Stillingen lettelig kunde medføre. Smørret indleveres i tvende Hovedafdelinger, i „mild cured“, omtrent som vort Herregaardssmør, og i »ordinary cured«. — Indtil Kl. 10 om Formiddagen skal alt Smørret for den Dag være indleveret, og Landmændene eller disses Kommissionærer bestemme selv, under hvilken af disse tvende Afdelinger Smørret skal indleveres, og ere ansvarlige for, at de herom givne Bestemmelser ere iagttagne i Produktionen.

Saa deles Smørret i 5 Dele, det »mild cured«, som næppe udgjør $\frac{1}{5}$, for sig, og »ordinary cured« eller saltede for sig, saa at hver Inspektør kan faa sin Del til Undersøgelse. Paa Slaget 10 ringes de 5 Inspektører ind i et Værelse for at trække Lod om hvilken af samtlige Tilførsler, de skulle bedømme for den Dag.

Imedens Inspektørerne ere beskjæftigede med Klassificeringen af Smørret, ringes der atter, og nu gjælder det Dagens brændende Spørgsmaal, nemlig Pris-Noteringen. — Sælgerne og Kjøberne, i dette Tilfælde gjerne Landmændenes Kommissionærer og Exportørerne til England, forsamles. — Kjøb og Salg foregaaer paa en vis Maade ved Auktion, omtrent som ved vor Obligations- & Aktienotering paa Børsen, men med tilsyneladende mere Livlighed, med Raaben, Gebærder og Trudsler, som vi heldigvis ikke kjende til. — Naar jeg har sagt, at Salgene foregik ved Auktion, saa maa dette forstaaes saaledes, at det er Sælgeren, som opraaber Prisen, imedens Kjøberen er indskrænket til ved et kort »Ja« at betegne sin Accept af Sælgerens Tilbud af saa og saa mange Fustager »mild cured«, saa og saa mange Fustager »Firsts« og »Seconds«, naar Tilbuddene ere komne paa det Punkt, at de findes acceptable. — Den endelige Notering er ikke som hos os en Notering af Kjøbers Pris og Sælgers Pris,

men den Pris, hvortil der forblev Kjøber, er Dagens Notering. — For mig som Fremmed lød Sælgernes Tilbud og Sælgernes Raab i et Kaos, og jeg kunde ikke forstaa, hvorledes Kjøberen fandt sin Sælger; man noterede, man raabte, og man noterede atter, men hvad gjør ikke Øvelsen. Naar jeg ikke havde seet noget lignende paa forskjellige udenlandske Fondsbørser, saa vilde jeg have anseet det Hele for en Komædie. — Sagen foregik med tilsyneladende megen Øvelse, idet Formandens Klokke hurtig og brat gjorde Ende paa Auktionen, saa at de, der vilde kjøbe og sælge, ikke maatte betænke sig, men hurtigt gribe Øjeblikket.

Handelen foregaaer altsaa paa Basis af Inspektørernes Klassificering, og ved Auktionen eller Noteringen fremkommer saaledes en virkelig, en effektiv Pris, men dette forhindrer jo ikke, at der kan foretages Kjøb og Salg frem og tilbage uden at være effektiv; vil Sælgeren være meget forsigtig, saa maa han have en fin Næse, men vil han spille, saa er Lejligheden tilstede. Methoden er forøvrigt ganske den samme, som navnlig i Spekulations-Perioder gjør sig gjældende, og som forøvrigt endnu den Dag idag gjælder paa New-Yorker-, Antwerpen-Berliner- og mange flere Børser i Fonds, Korn og Kaffe, og ved Hjælp af Inspektørernes Klassificering bliver Salgsmaaden ogsaa anvendelig paa Smørret. — Producenten er ret vel stillet, han faaer en engros Pris og ved Inspektørernes Klassificering en uhildet Dom om sit Smør. — Paa et Skema, der daglig udfyldes, anføres tvende Priser, nemlig »Export-Prisen« 3: Markeds-Prisen og »Country-Prisen« 3: Landmændenes Pris, som med andre Ord er Markeds-Prisen med Fradrag af 3 sh.; Markedsfondet faaer nemlig godtgjort 8 d, Kommissionæren 1 sh. og Kjøberen 1 sh. 4 d i Diskonto for kontant Betaling.

Markedet raader over temmelig betydelig Kapital, 7000 à 10,000 £ om Aaret, som dels medgaaer til Lønninger, dels til et Fond for Godtgjørelse til Kjøberen, naar han mener sig forurettet i Klassificeringen. Der af-

holdes nemlig da efter visse Regler et nyt Skjøn af samtlige Inspektører, og dettes Udfald er da det endelig Afgjørende, ligesom ved vort Kornes Bedømmelsesudvalg.

Til yderligere Forstaaelse maa jeg endnu tilføje et Par Ord om selve Bedømmelsen. Smørret er altsaa fordelt i den store Markedshalle i 5 Dele, hver Del til Bedømmelse af sin Inspektør. Bedømmelsen foregaaer gjerne i Overværelse af et stort Publikum, som fra lange Ballustrader nøje kan følge denne. Der seer man de irske Forpagtere med deres Koner og Døtre, med disse forunderlig markerede, sydlandske, egentlig smukke Ansigtstræk, med stor Spænding følge Bedømmelsen af deres Arbejde, men under en stor Mulkt er det dem forbudt at blande sig i Bedømmelsen. Efter Bedømmelsen kunne de faa Manglerne oplyste, men i selve Bedømmelsen maa Ingen blande sig. Som Fremmed og Sagkyndig fik jeg Tilladelse til at deltage i Bedømmelsen og kunde i alle Maader sympathisere med denne, navnlig med den Omhyggelighed, som blev iagttaget for at finde mulige Forfalskninger, Overfyldning med Vand, Lage eller andet lignende. Det saltede Smør indeles i 5 Klasser, 1ste, 2den, 3die, 4de og 5te Klasse, og det mildt saltede i 3 Klasser, superfint, fint mildt og mildt. Da næsten hver Fustage har sit eget Produktionssted, kan man tænke sig, hvor omstændelig Inspektørernes Bedømmelse maa være. En Kommissionær fortalte mig saaledes, at han havde 143 Producenter til 170 Fustager. Fustagerne ere grimme, men meget solide; de ere gjorte af Eg. Jeg skal afholde mig fra alle Bemærkninger om den dyre Emballage, om de Masser af grønne Blade, som omgav Smørret og naturligvis foranledigede en Mængde Afskrabninger og et stort Svind. Som Dansk blev jeg modtagen med aabne Arme, men havde Nød med at bevare min Stilling som den. der søgte Oplysninger istedetfor at give disse. Ogsaa dersteds fulgte man os Danske med megen Interesse, og den eneste Efterretning, jeg i

de Dage havde hjemmefra, var Kjøbenhavns Smørnotering, som i Kr. pr. Pd. fandtes i alle Aviser Fredag Morgen.

Naar jeg saa omstændelig har dvælet ved hele Organisationen af Corks Smørmarked, saa maa jeg strax værge mig imod, at jeg har villet udtale noget Ønske om at overføre corkske endsige irske Tilstande paa os nej tvertimod; spurgte jeg den irske Producent, om han var fornøjet dermed, saa svarede han sædvanligvis nej. Hvad jeg har villet fremhæve ved Corkmarkedet er dets Organisation, fordi Corks Smørmarked i hele sin Omstændighed, i hele sin Vidtløftighed danner en skærende Modsætning til alt, hvad vi have herhjemme i vort eget Smørmarked. Jeg har ikke ønsket at vække Deres Interesse m. H. for Cork eller Irland, men jeg har søgt at paavise, hvad man har gjort i Cork for at trække et Marked til sig, og jeg troer, at der ogsaa i Corks Marked kan ligge en lille Antydning af, hvad der kan gøres, saafremt en Forandring i vore Markedsforhold skulde vise sig nødvendig.

Vi have jo et ungt Marked her i Kjøbenhavn; vor regelmæssige Smørexport er kun en Snæs Aar gammel. Alt, hvad der ligger forud for 1865, dengang det kgl. Landhusholdningsselskab foranledigede en regelmæssig ugentlig Dampskibsfart imellem Leith og Kjøbenhavn, havde ingen Fasthed, var ringe i sin Natur og endnu ringere i sin Virkning.

Der angives ganske vist, at Udførslen fra Danmark og Hertugdømmerne i Tyverne udgjorde ca. 48,000 Tdr., i Trediverne ca. 58,000 Tdr. og i Fyrretyverne ca. 73,000 Tdr., men jeg fejler næppe ved at sige, at det navnlig var Hertugdømmerne, som leverede Hovedmassen af disse Tønder; i alt Fald gik hvad Danmark leverede i disse Tider, forsaavidt Norge ikke tog det, til Kiel for over Hamburg at blive udført som »finest Kiels«.

Vil man søge Oplysning om hine Tidens Priser, saa veed jeg i alt Fald ikke noget bedre Sted at søge denne end i

»Berlingske Tidende's Arkiv; dets Aargange af Tidenden gaa tilbage til 1749, og dets Ejere stillede med stor Beredvillighed Arkivet til min Raadighed. Hvad enten jeg nu ikke har søgt med den tilbørlige Grundighed, — min Tid var stærkt begrænset af andre Interesser, — eller der i Virkeligheden ej fandtes mere, saa var alt, hvad jeg fandt om ældre Tidens Priser, først Kjøbenhavns Havnepriser og senere Kjøbenhavns Torvepriser. Jeg skal fremdrage nogle af disse Tal. Den 4. Januar 1749 noteres Fyensk 26—30—32 Crtdlr.*) pr. Td. = ca. 46 Kr. pr. 100 Pd. Fyensk Smør synes i det Hele taget at have været det bedste af egentlig dansk Smør, hvorimod holstensk senere tages med, men til de højere Priser. Denne Pris holdt sig igjennem hele Aaret, og i det Hele taget er der kun ringe Fluktuation i Priserne. Der noteres:

i Marts 1760	Fyensk	22 à 25	Crtdlr. pr. Td. = c. 36 Kr. pr. 100 Pd.
i Juli 1760	do.	22 à 23	„ — = „ 33 „ „
i Mai 1770	do.	28 à 30	„ — = „ 44 „ „
i Decb. 1770	do.	36 à 38	„ — = „ 55 „ „
i Marts 1780	Holstensk	30 à 34	„ — = „ 49 „ „
	Fyensk	24 à 28	„ — = „ 41 „ „
i Nvbr. 1780	Holstensk	40 à 42	„ — = „ 61 „ „
	Fyensk	36 à 40	„ — = „ 58 „ „
i Marts 1790	Holstensk	32 à 34	„ — = „ 49 „ „
	Fyensk	24 à 30	„ — = „ 44 „ „

Men saa kommer et gyldent Tiaar og man finder ogsaa Klager fra Bestillingsmænd og Haandværkere over at Priserne ere saa høje, og i Aaret 1800 noteres

i April	Fyensk	52 à 60	Crtdlr. pr. Td. = ca. 87 Kr. pr. 100 Pd.
	Holstensk	56 à 60	„ — = „ 87 „ „
i Juni	Fyensk	44 à 52	„ — = „ 75 „ „
	Holstensk	50 à 56	„ — = „ 81 „ „
i August	Fyensk	50 à 54	„ — = „ 78 „ „
	Holstensk	56 à 60	„ — = „ 87 „ „
i Octbr.	Fyensk	56 à 60	„ — = „ 87 „ „
	Holstensk	64 à 66	„ — = „ 96 „ „
i Nvbr.	Fyensk	60 à 70	„ — = „ 102 „ „
	Holstensk	73 à 76	„ — = „ 110 „ „

*) 1 Crtdlr. = 3 Kr. 25 Øre.

Den 31te Marts 1801 — altsaa kort før Slaget paa
Kjøbenhavns Rhed — noteres

Fyenssk	64 a 68	Crtldr.	pr. Td.	= ca.	99 Kr.	pr.	100 Pd.
Holstensk	80 a 84	„	—	= „	121 „	88 Øre	„

Men saa kommer Vendingen; i Oktober 1820 noteres sjællandsk pr. Fjdg. 16 à 18 Rbkldr. efter Species Cours 259 = ca. 50 Kr. pr. 100 Pd. Igjennem Trediverne var 1 Mark (33 Øre) pr. Pd. en staaende Pris.

For en Ordens Skyld maa her tilføjes, at Træerne vare ganske de samme som nu, nemlig Dritler, Fjerdinger og Ottinger, med 16 Pd. Thara pr. Drittel, 12 Pd. pr. Fjdg. og 6 Pd. pr. Otting, uden Hensyn til om Træet vejede et Par Pund mere. Prisen noteredes pr. Tønde à 224 Pd., og denne Beregningsmaade vedligeholdte sig lige indtil 1872. Som allerede bemærket, alt det Smør, Norge ikke kunde tage, og Norges Forbrug var nærmest Bøndersmørret, gik til Kiel; alt Herregaardssmørret gik derfor til Kiel og Hamburg, indtil Krigen 1848—50 ogsaa for Smørrets Vedkommende gav Stødet til denne Artikels Emancipation fra Hamburg, og Kjøbmændene forsøgte sig nu og da med smaa Sejlskibsladninger Smør til England. Nogen egentlig Gænge fik den danske Smørhandel dog først efter 1865. Vel havde vi i Ny og Næ nogle Dampskibe paa England, men først dengang Curris i Leith paa Foranledning af det kgl. Landhusholdningsselskab satte en regelmæssig ugentlig Dampskibsfart igang imellem Kjøbenhavn og Leith, fik den nogen Art, som fortjener at nævnes. Der dannede sig flere private Dampskibsselskaber, og dengang saa det forenede Dampskibsselskab bragte Sagen i Spor, fik hele vor Omsætning med England Jernbanefart og en Betydning. Magt og Fuldkommenhed, som sikkerlig de Færreste havde drømt om.

Men vivende os atter til Priserne og hvad dermed staaer i Forbindelse. De grundede sig i Halvtredserne og helt op i Treserne nærmest paa en Kontrakt handel, det vil sige hele

Aarets Produktion fra 1ste Novbr. til 1ste Novbr. solgtes til fast Pris; senere, altsom Vintersmørret tiltog, baade kvantitativ og kvalitativ, kjøbtes og solgtes Sommer-smørret for sig og Vintersmørret for sig til fast Pris, og jeg troer, at disse Handler nærmest skete paa Basis af Kieler Umschlags to store halvvaarlige Markedspriser.

Denne Kontrakthandel vedblev til helt op i Tre-serne, men havde Krigen 1848—50 emanciperet Smørret fra Hamburg, saa gav Krigen 1864 Emancipationen Vinger, Pulsslagenegene begyndte at gaa raskere, og alt som vi mere og mere nærmede os de engelske Markeder, viste den lange Forudhandel sig lige uholdbar for Kjøber som for Sælger.

Fordringerne til Kvaliteterne bleve ogsaa større, og nødvendigjorde tillige visse Regler for Produktionen; unge Videnskabsmænd traadte til; Maal, Vægt og Thermometer toges mere i Brug og bleve ledende, uundværlige Hjælpe-midler.

1865 er Fødselsdagsaaret for Kjøbenhavns Smørmarked. Og spørge vi nu, hvad det er, som netop har gjort Kjøbenhavn til et stort Smørmarked, saa kunne vi jo nævne mange Ting: de fortrinlige Kvaliteter, vore Producenter leverede, den store Byes Konsume, et velordnet Bankvæsen, en fortrinlig udviklet Dampskibsfart, Pakkeforretningerne etc., etc. Alle have de bidraget til at gjøre Kjøbenhavns Smørmarked stort, men spørge vi, hvor Tyngdepunktet for Kjøbenhavns Smørmarked ligger, saa er det ikke de store Kvantiteter, som her omsættes og udskibes, nej, det er i Kjøbenhavns Smør-Notering at Tyngdepunktet ligger; Kjøbenhavns Smørnotering bærer Kjøbenhavns Smørmarked, og omvendt: Kjøbenhavns Smørmarked bærer Kjøbenhavns Notering; denne er Grundlaget for hele Skandinaviens Smørhandel, alle de andre Smørnoteringer *) have været

---

*) Saaledes f. Ex. i Oktober 1877 en jydsk Smørnotering.

og ere indtil denne Dag en Subtraktion eller en Addition til denne, altsaa for saavidt rene og skære Kopier. Kjøbenhavns Smørnotering paa Kjøbenhavns Børs følges med den største Interesse i Hamburg, Holland, Nord-Frankrig, ja lige ind i Londons Hjærte.

Kjøbenhavns Smørnotering har udelukkende sin Oprindelse fra Berlingske Tidendes Spalter. Se vi nemlig paa Priserne indtil 1779—80 kjendtes af Smørnoteringer ikkun Kjøbenhavns Havnepriser; fra den Tid lige op til 1859 have Kjøbenhavns Havnepriser og Kjøbenhavns Torvepriser; fra 1859 have nogle Mandagsnoteringer i Berlingske Tidende, som dog først 1856 fik Betydning, og som først 1865 blev Udtryk for de vexlende Markedsstemninger og Markedskrav „*up and down*“, op og ned, som en naturlig Følge af at vor Smør-Exportforretning først dengang konsolideredes.

Fra 1865 og indtil 1878 var det fornemlig Berlingske Tidende og dens Meddeler, som angav Priserne og dirigerede den Danske Smørhandel; i Sandhed et talende Bevis for at dette blev udført med Dygtighed og med Samvittighedsfuldhed. Man købte og solgte herhjemme efter Berlingske Tidende, og alt eftersom Bladets Notering trængte over til England, købte man ogsaa dersteds efter denne. — Det var og blev Berlingske Tidende, som gjennem 14 Aar var den raadende; alt hvad de andre Blade gjorde for ved særegne Medarbejdere at gjøre den Rangen stridig var forgjæves; Berlingske Tidende vedblev at holde Positionen, at være en Regulator for den danske Smørhandel. Intet Under derfor, at Kjøbenhavns Grosserersocietet kun modstræbende gik ind paa at fratage Bladet denne direkte og indirekte Fortjeneste, hvorpaa Bladet havde ofret Tid og Penge. Først dengang Handelsforeningen i Odense ved en Skrivelse af 24de Oktober 1878 opfordrede Grosserersocietetet til at tage Sagen i sin Haand, indgik Societetet paa at

lade Noteringen foregaa ved et af dette nedsat Udvalg og satte dermed et officielt Stempel paa Sagen. — Ved senere Forhandlinger kom Udvalget til at bestaa af 4 Kjøbmænd og 1 Mægler samt forandredes derhen, at en af Formændene for de samvirkende Landboforeninger eller en Landmand, som havde Sæde i Bestyrelsen for disse, naar som helst Vedkommende maatte ønske dette, skulde have Adgang til at overvære Noterings-Udvalgets Møder, og denne Bestemmelse har viist sin store Nytte, har dannet en Bro imellem os.

Kjøbenhavns Smørnotering har saaledes indtil denne Dag været en Skjønnotering, en Værdiansættelse efter Udlandets Priser og andre Faktorer, som kunne tages i Betragtning, og fordi den er en Skjønnotering, medfører den tillige, at de Tilfældigheder, som altid gjøre sig gjældende ved et Skjøn, ofte maa gjøre Udslaget. Dermed være ingenlunde sagt, at jeg forkaster vor Skjønnotering, eller den Maade, hvorpaa vor Skjønnotering fastsættes, tvertimod seer jeg i den Betydning, vor Notering har, det bedste Vidnesbyrd for den Maade, hvorpaa den fastsættes; men jeg fastholder at vor nuværende Notering er en Skjønnotering.

En Skjønnotering maa selvfølgelig være mere uafhængig af Tilfældigheder end en effektiv Notering; saaledes maa Skjønnet, naar det f. Ex. meddeles det, at de og de Salg have fundet Sted, da afgjøre, om det vil betragte dem som effektive eller som tendentiøse og derfor lade dem ude af Betragtning. Jeg kalder det for tendentiøst, naar f. Ex. en Exportør har engageret sig stærkt en foregaaende Uge, har en Del usolgt ovre i England, og af denne Aarsag vil holde Prisen kunstig oppe, vil forhindre at de telegrafiske Meddelelser om en lavere Notering skulle trykke hans Salg; medens derimod Konkurrenten søger ved ethvert lovligt Middel at trykke Prisen for ved billigere Indkjøb at kunne undersælge paa Levering. Jeg kal-

der det tendentiøst, lønsigtende, naar en Sælger i Forventning om lavere Priser har undersøgt sin Konkurrent forud, altsaa paa Levering, og af denne Aarsag søger at faa Prisen ned. Alle saadanne tendentiøse Strømninger kan et samvittighedsfuldt Skjøn modarbejde. Det er nemlig slet ikke givet, at høje Noteringer altid ere til Fordel for et Marked, for Producenten; tvertimod, altfor høje Priser jage ofte Ordrene fra et Marked og navnlig naar der samtidig fra et konkurrerende Marked gjøres Forsøg paa at trænge sit Nabomarked ud af den engelske Forsyning. Et samvittighedsfuldt Skjøn kan saaledes forhindre, at Enkeltmand dominerer Markedet, at der danner sig Ringe, som jo ere en almindelig Markedsklage.

Paa den anden Side kan en Skjønnotering ikke frembringe de effektive Priser, og bærer derfor Overbetalingerne i sig, føder Overbetalinger. Naar der klages over Overbetalingen, og disse Klager kastes paa Skjønnoteringen, saa troer jeg, Klagen er paa urette Sted. Man maa vel huske paa, at Overpris er en Forfængeligheds Sag. Enhver af os, hver i sin Stilling, vil helst være et Hestehoved forud for vor Nabo. Vil man have den effektive Pris frem, saa naaer man det ikke ved at stille umulige Fordringer til en Skjønnotering, nej, saa bygge man ligesom i Cork en Smør-Halle, en Smør-Børs med Ansættelse af vellønnede, uafhængige Inspektører, Mænd, som fra tidligere Livsstillinger kunne medbringe den nødvendige Fagkundskab, og som ere fortrolige med hvad de forskjellige engelske og skotske Markeder kræve, saa skal den effektive Pris nok komme frem.

Se vi hen paa Smør-Afsætningen i den nærmeste Fremtid, saa staa navnlig 2 Faktorer for os, begge truende; den ene er Overproduktionen, den samme Overproduktion som er og har været i Korn, Sukker og mange flere Artikler, og den anden er Surrogatet Kunstsmør, og det sidste er maaske det farligste.